

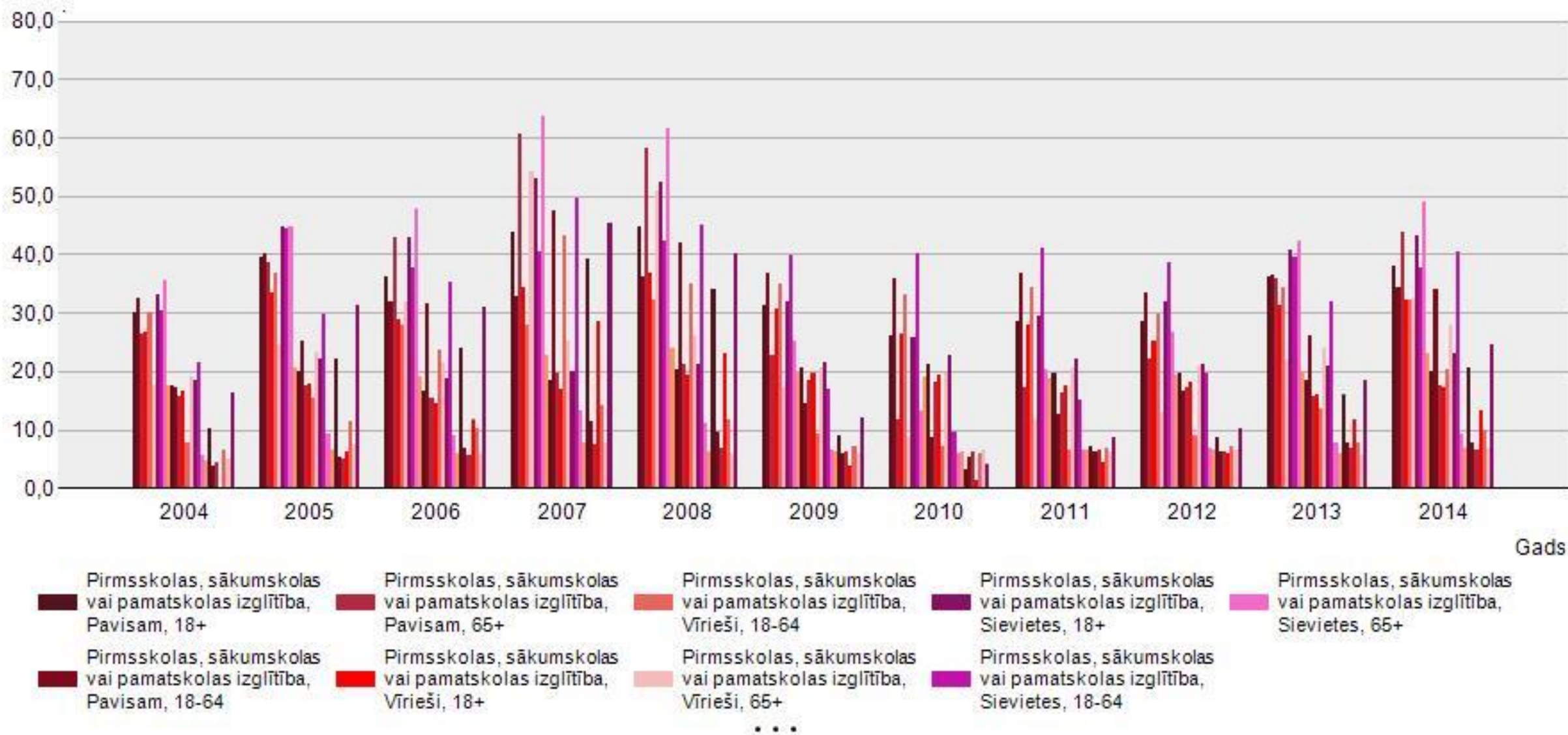
NABADZĪBAS, SOCIĀLĀS ATSTUMTĪBAS UN NEVIENLĪDZĪBAS RISKU SAMAZINĀJUMA IESPĒJU IZPĒTE 2.posmā

Baiba Bela (LU SZF, SPPI)

VPP 2.POSMA REZULTĀTU PUBLISKĀ APSPRIEŠANA

2016. GADA 10. MARTS

NIG19. NABADZĪBAS RISKA INDEKSS 18 GADUS VECIEM UN VECĀKIEM IEDZĪVOTĀJIEM PĒC IZGLĪTĪBAS LĪMEŅA (%)

Nabadzības, sociālās atstumtības un nevienlīdzības risku samazinājuma iespēju izpēte

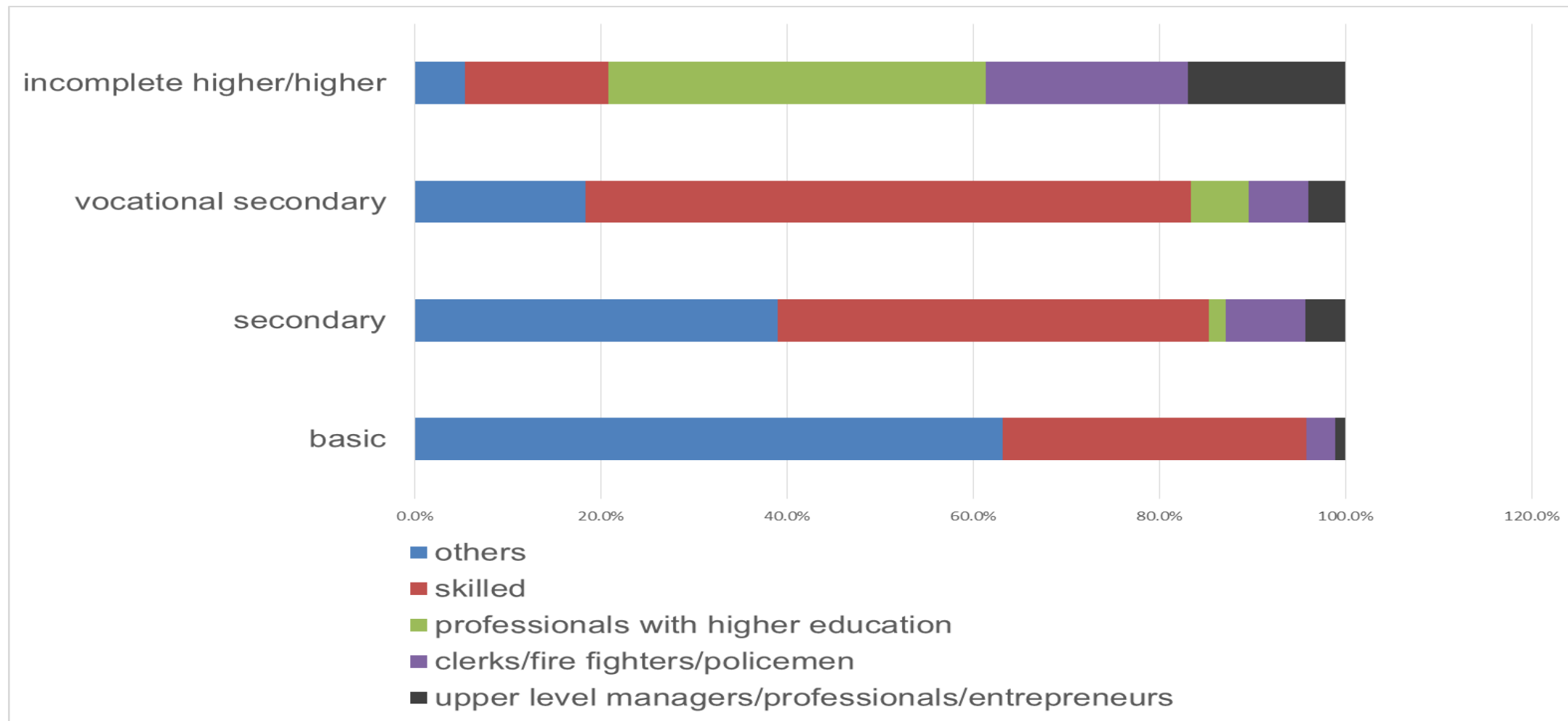
Identificēti daži sociālo problēmu aspekti, kas nav dziļāk skatīti citos pētījumos (piemēram, Pasaules Bankas), bet ir ļoti būtiski veiksmīgai ilgtspējīgai attīstībai un sociālo problēmu novēršanai

- ❑ Prasmju plaša un ar to saistītie riski
- ❑ Nabadzības kompleksā rakstura izpēte un veidošanās cēloņu analīze

INVESTĪCIJAS CILVĒKKAPITĀLĀ: PRASMJU PLAISA

- ❑ Aptaujā vaicājām, ko cilvēki ir darījuši pēdējo 12 mēnešu laikā, lai papildinātu savas zināšanas kādā jomā – vai ir apmeklējuši datorkursus; svešvalodu kursus; kursus autovadītāja apliecības iegūšanai (šofera kursus); kursus vai citus apmācības pasākumus saistībā ar darbu, profesiju; NVA organizētos apmācību kursus un konsultācijas; pasākumus (darbnīcas, seminārus), kur ir organizētas dažādas radošas aktivitātes; kursus vai citus apmācības pasākumus saistībā ar interesēm, vaļasprieku VAI arī nav darījuši neko no minētā
- ❑ 69.0% nav darījuši neko, lai papildinātu savas zināšanas
- ❑ 13.8% ir apmeklējuši kursus saistībā ar profesiju (pamatā vadītāji un profesionāļi ar augstāko izglītību)

IZGLĪTĪBAS LĪMENIS / NODARBINĀTĪBAS GRUPA

Nabadzības, sociālās atstumtības un nevienlīdzības risku samazinājuma iespēju izpēte

- ❑ Padziļināti pētīta paradoksālā situācija, ka iedzīvotājiem ir augstas prasības pret valsts sniegto sociālo aizsardzību un garantijām, savukārt zems atbalsts sociāldemokrātiskiem politiskiem spēkiem, kas tradicionāli iestājas par lielāku valsts lomu – «padomju mantojuma» sekas
- ❑ Padziļināti pētīta veselības stāvokļa nevienlīdzība, jo nevis medicīna, bet dzīves apstākļi lielākā mērā ietekmē veselību. Konstatēts visumā pozitīvs veselības stāvokļa pašvērtējums, ar augstu stresa līmeni. UN - veselības stāvoklis tiek novērtēts kā labāks gadījumos, kad respondents ir jaunāks, ir nodarbināts, ir augstāks izglītības līmenis un ienākumi.

Nabadzības, sociālās atstumtības un nevienlīdzības risku samazinājuma iespēju izpēte

- ❑ Ar biogrāfisko pieeju skatot cilvēku dzīves situācijas, iespējams padziļināti izvērtēt nabadzības veidošanos
- ❑ Nabadzība un sociālā atstumtība ir sociālas problēmas ar kompleksiem cēloņiem, ko veido sociāli politisks sistēmas konteksts un personiskas «izvēlēs» dzīves laikā
- ❑ Latvijā ir vairākas nabadzības vai sociālās atstumtības riskam pakļautas grupas (pensionāri, pirmspensijas vecuma cilvēki, daudzbērnu ģimenes, viena vecāka ģimenes, u.c.).
- ❑ Strukturālo un individuālo faktoru kombinācija dažādās nabadzībai vai sociālai atstumtībai pakļautās sociālās grupās ir visai atšķirīga
- ❑ Pētījumi rāda, ka ievainojamība vienā dimensijā parasti pastiprina ievainojamību citās. (Martilla et al, 2013)

Pārvaldes sistēmas spējas efektīvi risināt sociālās problēmas izpēte

- ❑ Analizēti sociālās politikas plānošanas dokumenti un NAP prioritāte “Cilvēka drošumspēja”
- ❑ Sociālo politiku skatam kā lēmumu, rīcību un programmu kopumu, kas ir vērsts uz visu iedzīvotāju labklājības un dzīves kvalitātes palielināšanu
- ❑ ES uzskata, ka vispārējās nozīmes pakalpojumiem ir jāveicina sociālo un teritoriālo kohēziju – tiek pētīts, vai Latvijā tas notiek, vai Latvijā izveidotā pārvaldības sistēma veicina drošību un labklājību

Pārvaldes sistēmas spējas efektīvi risināt sociālās problēmas izpēte

- ❑ “Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014.-2020.gadam” viena no prioritātēm ir «Cilvēka drošumspēja»
- ❑ NAP autori argumentē: *«Cilvēks ar pietiekamu drošumspēju spēj rast attīstības un problēmu risinājumus ne tikai sev un tuvākajiem, bet arī pilnvērtīgi piedalīties sabiedrības dzīvē. Cilvēks ar nepietiekamu drošumspēju neprot saskatīt iespējas izaugsmei, jūtas apdraudēts, neuzticas citiem, neredz savu saikni ar valsti un neiesaistās tās dzīvē.»*
- ❑ Problēma - šādā diskursā valsts loma un atbildība sociālās drošības jautājumos paliek otrā plānā un tiek pārlikta uz indivīda pleciem, kas faktiski nav saskaņā ar Latvijas republikas Satversmes ievadā nostiprināto apņemšanos būt sociāli atbildīgai valstij

Pārvaldes sistēmas spējas efektīvi risināt sociālās problēmas izpēte

- NAP tekstā vietām cilvēka attīstībai un dzīves kvalitātei drīzāk piešķirta instrumentāla loma.
- NAP diskursīvajā konstrukcijā cilvēks no attīstības mērķa ir kļuvis par līdzekli ekonomisku mērķu sasniegšanai, piemēram:
 - veselīgs dzīvesveids ir jāsekmē nevis tādēļ, ka veselība ir cilvēka pamattiesība, bet tādēļ, ka vesels cilvēks ir spēj efektīvāk strādāt un mazāk izmaksā veselības aprūpei;
 - izglītība ir svarīga nevis kā cilvēka brīvas attīstības priekšnoteikums, bet tikai kā instruments cienīga darba strādāšanai.

Pārvaldes sistēmas spējas efektīvi risināt sociālās problēmas izpēte

- ❑ Pastāv vairāki rīcībpolitikas plānošanas dokumenti - labklājības jomā šobrīd ir spēkā piecas pamatnostādnes
- ❑ Katrs dokuments koncentrējās uz noteiktu un specifisku problēmu risināšanu. Vērojama koncentrēšanās uz attiecīgās politikas jomu, minimāli vai nemaz neapskatot rīcībpolitiku mijiedarbību un mijiedarbības sekas
- ❑ Vienlaikus ir manāmas grūtības šo dokumentus harmoniski ieviest, un beigās ir pat jākonstatē, ka plānotie rezultāti nav sasniedzami